

Motion till riksdagen

1988/89:Ub670

av Gustav Persson m.fl. (s)

Lärarytbildningen vid Uppsala universitet

Riksdagen beslutade i maj 1988 att grundskollärlinjen med inriktning mot årskurserna 1-7 skulle inrättas vid universitetet i Uppsala från och med budgetåret 1989/90.

I årets budgetproposition föreslår dock regeringen att man skall avvakta med intag till universitetet. Motivet är, enligt regeringen, den dåliga tillströmningen och att lediga platser uppstått under innevarande budget på de orter där utbildningen bedrivs.

Erfarenheten från den grundskollärarytbildning som ges i Uppsala visar att de skäl regeringen anför inte är tillämpliga för Uppsala. Universitetet kan sannolikt uppvisa de högsta antagningsciffrorna i landet till grundskollärlinjen med inriktning mot senare årskurserna (4-9). På flera ämneskombinationer ha man gjort överintag. Det gäller exempelvis en språkkombination, samhällsorienterande ämnen och praktisk-estetiska ämnen (med undantag för textilslöjd). Särskilt anmärkningsvärt är den goda rekryteringen till specialiseringen matematik/naturorienterande ämnen, där andra orter har haft mycket svårt att rekrytera elever.

Klasslärarytbildningen fördes in i högskolan för drygt 10 år sedan. Därigenom kan man nu tillgodose krav som kommit från många olika håll om bredare och djupare ämneskunskaper inom hela grundskolans lärlarkår. Mot bakgrund av riksdagens beslut att hålla samman utbildningen av grundskolans lärare, d.v.s både t-grenen (tidiglärarytbildningen 1-7) och s-grenen (senarelärarytbildningen 4-9) är det enligt vår mening av stor vikt att t-grenen får möjlighet att starta vid Uppsala universitet. Detta är så mycket angelägnare då de av regeringen anförda skälen att ej starta, inte kan sägas gälla för Uppsala där någon svårighet att få elever inte gjort sig gällande.

Föredragande statsråd i proposition 1985/86:113 framhåller bl.a att utbildningen på t-grenen i den nya utbildningen kommer att kräva tillgång till kvalificerad och forskarutbildad personal. Det blir då nödvändigt att i den nya lärarytbildningen för grundskolan utnyttja den ämnesteoritiska bredd och kompetens som finns vid universitetet. Utbildningsutskottet har också i sitt betänkande 1987/88:2 anfört: "Som utskottet ser det bör de blivande lärarnas kunskapsinhämtande också utgå från en studiegång med klart definierbara ämnen".

Uppsala universitet har i sin planering följt riksdagsbeslutets intentioner vad gäller en integration av ämnesteor, pedagogik, metodik och praktik. Vidare har man i planeringen, som omfattar båda grenarna av grundskolelinjen, förlagt stora delar av utbildningen till de ämnesteoritiska institutioner-

na. Avsikten har varit att dels utgå ifrån klara ämnesområden, dels ge studerande tillgång till en rik utbildnings- och forskningsmiljö. "Modellen" skiljer sig i detta avseende från andra orter där stora delar av t-grenens utbildning avses förläggas till särskilda lärarutbildningsinstitutioner som tidigare bedrivit klasslärarutbildning. Det är även ur denna aspekt viktigt att ur Uppsalas "modell" för t-grenen vinna praktisk erfarenhet för hela lärarutbildningen. Uppsala universitet har en strävan att bygga upp de pedagogiska förutsättningarna för den nya lärarutbildningen. Detta stämmer väl överens med vad utbildningsutskottet har anfört i betänkandet 1987/88:2 "Av riksdagsbeslutet framgår att för att grundskollärlinjens karaktär även linjeskall markeras bör principen vara att båda grenarna så långt som möjligt etableras vid en och samma högskoleenhet. De kan därigenom planeras tillsammans och kurserna kan i så stor utsträckning som möjligt vara gemensamma. Detta bör vara en riktlinje, om det skulle bli aktuellt att etablera någon gren av grundskollärlinjen vid ytterligare någon högskoleenhet".

I detta sammanhang vill vi framhålla att Uppsala universitet har landets största utbildningskapacitet inom såväl de naturvetenskapliga utbildningarna som inom sektorn för kultur- och informationsyrken. När det gäller enstaka kurser har universitetet det näst största utbudet. Uppsala universitet har med andra ord ovanligt goda möjligheter att erbjuda god ämnesteoritisk utbildning. Av särskilt intresse är den naturvetenskapliga bredd som finns vid universitetet – inte minst med tanke på hur viktig just den naturvetenskapliga kunskapen och orienteringen anses vara i den nya utbildningen av lärare.

När det gäller behovet av lärare inom grundskolans årskurser 1–7 kommer det att öka mycket kraftigt och snabbare än beräknat. Detta har UHÄ:s nyligen framtagna prognos klarlagt. Ser man till fördelningen av nybörjarplatser på grundskollärlinjen är Uppsala högskoleregion extremt missgynnad när det gäller t-grenen i förhållande till befolkningstal och förväntade ungdomskullar. Uppsalaregionen har endast ca 10 % av de tillgängliga platserna med en andel av befolkningen och ungdomskullarna som uppgår till drygt 19 %.

Utvecklingen under senare år har visat att färdigutbildade lärare har en låg geografisk rörlighet – ett förhållande som berördes av föredraganden i förra årets budgetproposition: "Erfarenheten under senaste åren har visat att det varit förenat med stora svårigheter att få behöriga lärare till vissa delar av landet medan andra delar har haft relativt god tillgång på lärare. Den låga rörligheten hos de nyutbildade lärarna är också en faktor som måste tas med i planeringen". Sammanfattningsvis vill vi framhålla att det är viktigt ur många aspekter – som anförts ovan – att Uppsala universitet snarast får en fullständig grundskollärläroinstitutt. Den nu rådande ovissa planeringssituationen är förödande för såväl skolan som universitetet. Detta särskilt med tanke på att universitetet för innevarande budgetår erhållit medel för planering av utbildningen. Det är därför skäligen att en tidpunkt för när utbildningen kan starta fastställs.

Hemställan

Mot. 1988/89

Ub670

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tidigläroartutbildningen vid Uppsala universitet.

Stockholm den 25 januari 1989

Gustav Persson (s)

Arne Gadd (s)

Gunnar Thollander (s)

Ingrid Andersson (s)

Barbro Andersson (s)